

Grænsehindringer

Færre grænsehindringer for tredjelandstatsborgere, der bor og arbejder på begge sider af Øresund

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society—Grænsehindringer

Tekst: Thomas Nilsson, Matilda Sommelius

Foto: Johan Wessman (cover, side 6-7, side9), Anna Palmehag (side 3), ESS (side 4), Johannes Jansson (side 10)

Malmö, August 2018.

Grænsehindringer

Når ESS og MAX IV er helt færdige, vil mange internationale forskere være beskæftiget her. Forskningsanlæggene vil være placeret i Lund, mens databearbejdningen fra ESS vil foregå i København. Mange personer med tilknytning til anlæggene vil være grænsependlere. Forskerne og eksperterne kommer ikke bare fra EU, men også fra resten af verden (såkaldte tredjelandstatsborgere), og dette indebærer et nyt perspektiv på grænsehindringsproblematikken.

Greater Copenhagen & Skåne Committee har forestået delprojektet Grænsehindringer inden for ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society og har arbejdet sammen med myndighederne i både Sverige og Danmark samt ESS, Länsstyrelsen Skåne og Øresunddirekt i København. Man har i fællesskab arbejdet ud fra forskellige sagskategorier og sammenført eksperter fra forskellige områder for at finde både hindringer og løsninger, og denne arbejdsmetode har været meget værdsat blandt de medvirkende myndighederne. Takket være delprojektet har myndigheder og forskningsanlæg opnået en tæt dialog med hinanden og har etableret eksisterende indbyrdes netværk. Dette vil medføre, at det bliver lettere at løse eventuelle fremtidige problemer, da der nu findes etablerede kanaler for parterne.

Via delprojektet har deltagerne også kunnet knytte kontakter til aktører i andre delprojekter inden for ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society, og de har formået at tilknytte forskere med egne erfaringer med grænsehindringer til de relevante myndigheder.

Ud over en kortlægning af de forskellige grænsehindringer, som tredjelandstatsborgere forventes at møde i Øresundsregionen, har delprojektet også taget grænsehindringsspørgsmålene op i både Greater Copenhagen og i det nordiske samarbejde. Desuden har delprojektet været direkte medvirkende i påvirkningen af indholdet af en ny lov for ESS-ansatte i Danmark.

ESS og MAX IV

I Lund vokser der lige nu en ny bydel ved navn Brunshög frem, og her vil der blive gennemført verdensledende forskning samt etablering af forskningsanlæggene MAX IV og ESS. Synkrotronligningsanlægget MAX IV blev indviet i juni 2016 og befinder sig i en fase, hvor der modtages flere og flere brugere. Neutronanlægget ESS er planlagt til at åbne i lille skala omkring 2020 og skal være i fuld drift omkring 2023. ESS og MAX IV tilbyder unikke muligheder for at studere materiale på nanoniveau med de mest avancerede teknikker der findes i verden. De forskellige teknikker, der anvendes ved anlæggene, kompletterer hinanden og giver en unik videnskabelig bredde, og den strategiske placering i Skåne indebærer store udviklingsmuligheder både for universiteter og virksomheder i området.

MAX IV udgør en del af Lunds universitet og finansieres primært via svenske statslige midler. ESS er et europæisk konsortium for en europæisk forskningsinfrastruktur (ERIC), hvor Sverige og Danmark i fællesskab finansierer byggeriet med 47,5 % af et totalbudget på 1,8 milliarder euro. Foruden selve neutronanlægget i Lund har ESS også et databehandlingscenter i København.

Resultat

Kortlægning af grænsehindringer

I efteråret 2015 gennemførte delprojektet en undersøgelse af de gældende regler omkring arbejds- og opholdstilladelse i Danmark, respektive Sverige, og dette resulterede i rapporten "Juridisk kortlægning af grænsehindringer". Arbejdsgruppen fortsatte derefter arbejdet med at udvælge og foretage en tilbunds gående undersøgelse af visse grænsehindringer. Denne tilbunds gående undersøgelse er primært gennemført via workshops med myndighedsekspertter med henblik på at undersøge problematikker og belyse hindringer fra forskellige synsvinkler. Ved delprojektets afslutning i december 2016 blev der udgivet en kortlægning med eksempler på forskellige grænsehindringer, der kan opstå for internationale forskere der bor på den ene side af Øresund, men arbejder på den anden side.

*Download kortlægningerne på
www.scienceandsociety.eu*

Lex ESS i Danmark

I 2016 sendte delprojektet et notat til Skatteministeriet i Danmark med det formål at påvirke reglerne vedrørende den danske forskerskatteordning for ansatte ved DMSC i København, statistikcentralen, der er tilknyttet ESS. Lovforslaget, der undertiden kaldes "Lex-ESS" og blev vedtaget i Folketinget 19. december 2016, gav også en løsning af endnu en grænsehindring som delprojektet undersøger, nemlig de vanskeligheder som grænsependlere fra ikke-EU-lande møder i regionen. I den nye lov gives der dispensation til grænsependling for personer der er knyttet til ESS, og det betyder, at det bliver muligt at bo i København, når man arbejder for ESS i Lund. Den nye lov trådte i kraft 1. januar 2017. Efter pression fra delprojektet omfatter lovændringen vedrørende forskerskat, også ESS-ansatte der blev ansat før januar 2017.

Afskaffelsen af grænsehindringer er en del af GCSC prioriterede arbejdsopgaver

Greater Copenhagen & Skåne Committee er et grænseoverskridende samarbejdsorgan for samtlige regioner og kommuner i Skåne og på Sjælland. Greater Copenhagen-samarbejdet har et tydeligt vækstfokus. Det er vigtigt at styrke Greater Copenhagen som en integreret og funktionel metropol, og derfor har arbejdet med at afskaffe grænsehindringer i regionen høj prioritet i det politiske samarbejde. Greater Copenhagen-sekretariatet er ansvarligt for spørgsmålene vedr. grænsehindringer.

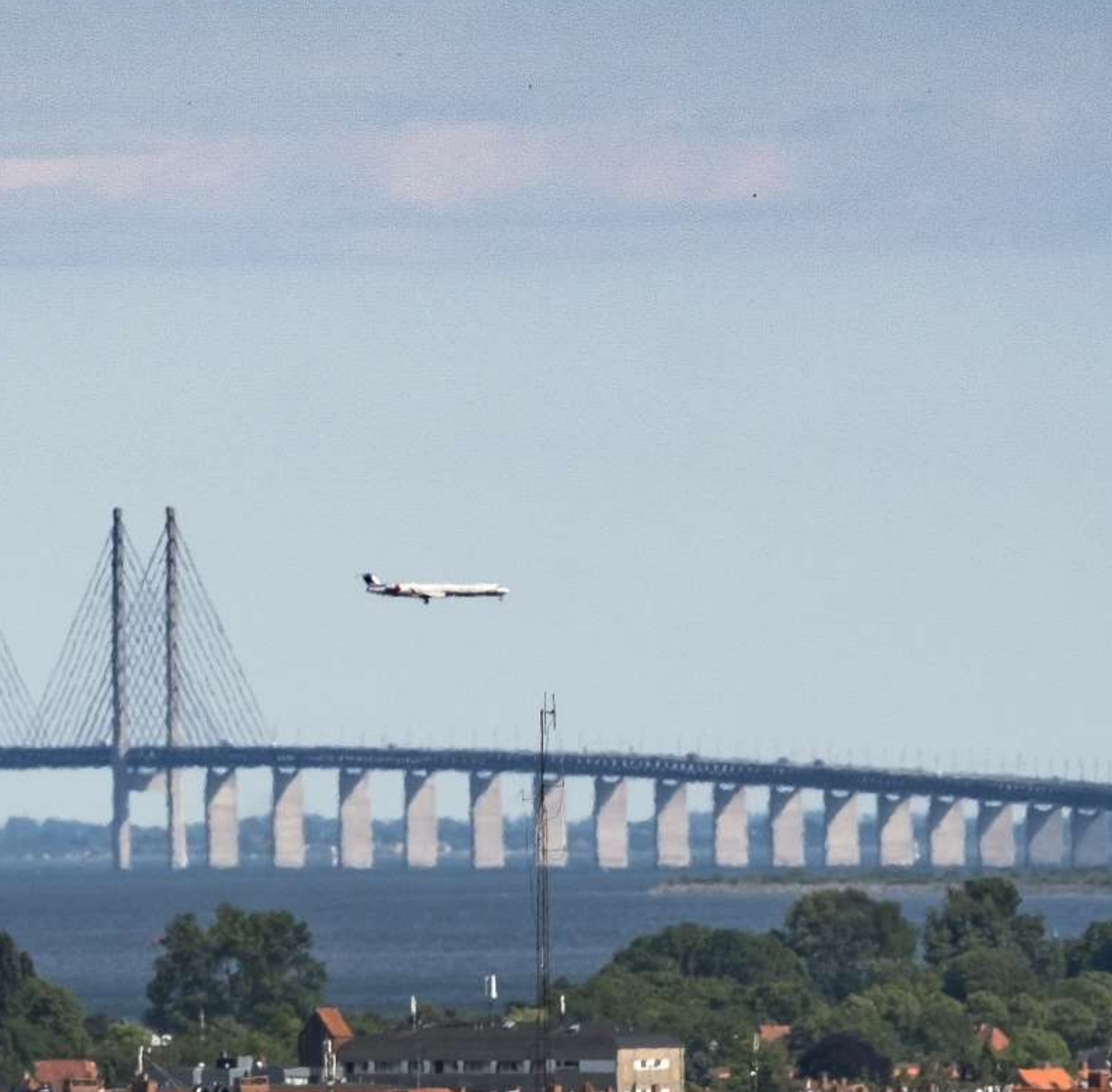
Tredjeldsstatsborgere

Tredjeldsstatsborgere er personer, der hverken er statsborgere i et EU-medlemsland, eller lande der indgår i den såkaldte EØS-aftale (Norge, Island og Liechtenstein). Tredjeldsstatsborgere mangler som regel de rettigheder som unionsstatsborgere har inden for EU, for eksempel retten til at rejse frit, arbejde og opholde sig i et hvilket som helst medlemsland. Dette faktum påvirker de tredjeldsstatsborgere der arbejder på et af ESS-anlæggene i Øresundsregionen og som bor på den anden side af Øresund.

-
- ✓ **RAPPORT MED IDENTIFICEREDE GRÆNSEHINDRINGER FOR BÅDE EU- OG TREDJELANDSSTATSBORGERE**
  - ✓ **PÅVIRKNINGSSTRATEGI FOR LANGSIGTET ARBEJDE**
  - ✓ **LEX ESS I DANMARK**

”

For os i ESS er det en forudsætning for vores arbejde, at der ikke findes grænsehindringer mellem Sverige og Danmark. Da Sverige og Danmark i fællesskab har påtaget sig værtskabsansvaret for forskningsanlæggene, skal de grænsehindringer, som vores ansatte støder ind i, kunne løses, så vi på vores side kan løse vores opgaver.

Pia Kinhult, head of host state relations, ESS

Succesfaktorer

Matilda Sommelius fra Greater Copenhagen & Skåne Committee var projektleder for Delprojektet Grænsehindringer. Hun fortæller, at projektmodellen i sig selv har været en succesfaktor i indsamlingen af ekspertise fra forskellige myndigheder.

” Arbejdet med grænsehindringer inden for forskellige fagområder har dels betydet at vi har udviklet vores kompetencer, og dels har det været værdifuldt, at vi inden for et konkret projekt har arbejdet med partnere på tværs af sundet og fået nye kontaktflader.

Malin Dahl, Arbetsförmedlingen

- Myndighederne får jo opgaverne fra deres respektive regeringer og kan ikke selv tage stilling for eller imod forskellige spørgsmål. Men via vores deltagelse i projektet har vi haft gavn af deres ekspertise og viden, og vi har derfor kunnet tage stilling i projektets navn, snarere end via myndighederne, siger Matilda Sommelius.

” I projektet har vi haft et godt samarbejde og formelle kontaktveje mellem skattemyndighederne i Sverige og Danmark. Vi kan derfor i en tidlig fase identificere grænsehindringer der dukker op inden for indkomstskatten. Vi har også i løbet af projektperioden taget initiativer og uddybet vores viden om ekspertskatten både i Sverige og i Danmark.

Ann Wirén, Öresundssamordnare for Skatteverket

- Det viste sig at være en succesmodel at arbejde med en konkret case for projektet. Det gjorde at vi kunne konkretisere vanskelige spørgsmål og illustrere disse ved hjælp af faktiske eksempler på grænsehindringer, så vi derefter kunne finde passende løsninger. Vi kommer helt sikkert til at bruge case-baserede arbejdsmetodikker i fremtiden, siger Matilda Sommelius.

” Samarbejdet med de faglige eksperter, der er koblet på fra forskellige områder, har været positivt og inspirerende. De myndighedsexperter, som jeg har mødt i projektet, har været utroligt engagerede, og dette har smittet af på hele projektet.

Anna Bolander, daværende sagsbehandler for Øresunddirekt Danmark

Når det gælder spørgsmål om opholds- og arbejdstilladelse samt optagelse i folkeregistret er projektet blevet betragtet som en mulighed for at få mere viden om både svenske og danske regler.

- Vores information i skattespørgsmål afhænger fuldstændigt af, om de personer, som vi giver informationen, overhovedet kan få tilladelse til at arbejdspendle, siger Tommy Persson, der er assisterende koordinator med særlig kompetence inden for internationale indkomstskattespørgsmål hos Skatteverket.

- I Skatteverket har vi desuden i flere år haft særligt fokus på specifikke skattespørgsmål i forbindelse med ESS og MAX IV. Når forskere fra hele verden kommer til os, bliver de internationale skattespørgsmål meget centrale. I Malmø har vi det ene af de to udlandsskattekontorer i Sverige. Det var derfor indlysende, at vi tidligt skabte en organisation der kunne besvare alle de spørgsmål, der kan opstå.

Placeringen af dataanlægget i København giver anledning til særlige problemer med skattespørgsmål mellem Sverige og Danmark, siger Tommy Persson.

Projektet har også givet Øresunddirekt større indsigt i de informationsbehov, som forskere fra ESS har i forhold til at kunne pendle mellem Danmark og Sverige. En viden, der ikke blot kommer denne smalle målgruppe til gode, men alle internationale pendlere, da Øresunddirekts informationsmateriale er tilpasset i forhold til den nye viden.

Øresunddirekt

Øresunddirekt er en informationstjeneste, der formidler offentlig information fra myndigheder til borgere og erhvervslivet i Øresundsregionen. Øresunddirekt består af to afdelinger - et informationscenter i Malmø og en webredaktion/kommunikationsafdeling i København.

På informationscentret i Malmø findes Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen Skåne, Region Skåne og Skatteverket. Aktiviteterne i Malmø er finansieret af Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket, Länsstyrelsen Skåne, Region Skåne samt Nordisk ministerråd.

Øresunddirekts webredaktion i København er finansieret af Erhvervsministeriet, Region Hovedstaden, SKAT, Nordisk ministerråd samt Region Skåne.

Fremtiden

Siden delprojektets afslutning er arbejdet med de øvrige oplyste hindringer fortsat i det ordinære arbejde i GCSC i de kanaler og fora, hvor man arbejder med grænsehindringsspørgsmål. Samarbejdet fortsætter med flere tidligere projektpartnere. Som led i en gennemgang af GCSCs arbejde med grænsehindringsspørgsmål er der gennemført en omkostningsanalyse omkring et antal grænsehindringer, hvoraf to af delprojektets prioriterede områder er med, nemlig 'huller' i A-kasse-dækningen og de problemer som tredjelandsstatsborgere har med at grænsependle. Problemerne med huller i A-kasse-dækningen er et spørgsmål, der længe har eksisteret i forbindelse med grænsependling. Den svenske regering har nu vedtaget en ændring i arbejdsløshedsforsikringen, der indebærer at arbejdsløsheds-kasserne skal se bort fra visse afbrydelser i medlemskabet. De nye regler trådte i kraft 2. juli 2018.

Grænsehindringerne er ført op til nationalt niveau inden for rammerne af Grænsehindringsrådet

Resultatet fra delprojektet vil blive videreført på den måde at identificerede grænsehindringer så vidt muligt (dvs. hvis de ligger inden for de kriterier, der definerer en juridisk grænsehindring) indføres i Nordisk ministerråds grænsehindringsdatabase og tages med i rådets generelle grænsehindringsarbejde. Takket være projektet har også ESS fået direkte kontaktveje til Nordisk ministerråds grænsehindringsarbejde.

” Arbejdet med de behov som projektet har påvist - f.eks. en reduktion af de grænsehindringer, der er mellem Danmark og Sverige, og forbedret service for ledsagere - vil også eksistere efter 2018. Derfor er det vigtigt at projektparterne fortsætter med at arbejde med spørgsmålene, selv når projektet er afsluttet.

Pia Kinhult, head of host state relations, ESS

Grænsehindringer

Grænsehindringer var det ene af fem delprojekter indenfor projektet ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society, og blev styret af Greater Copenhagen og Skåne Committee. I alt deltog otte partnere i delprojektet, der havde et samlet budget på 340.000 euro. Formålet med delprojektet var at identificere og om muligt fjerne grænsehindringer for primært tredjelandsstatsborgere der bor og arbejder på hver sin side af Øresund.

Deltagende partnere i Grænsehindringer:

- Greater Copenhagen & Skåne Committee
- ESS
- DK SkAT
- Øresunddirekt Danmark
- Arbetsförmedlingen
- Skatteverket
- Försäkringskassan
- Länsstyrelsen Skåne

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society var et projekt med 27 forskellige partnere, og formålet var at tage lederskab over mulighederne med de verdensunikke forskningsanlæg ESS og MAX IV i Lund. Projektet blev medfinansieret af EUs Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak og styret af Region Skåne og Region Hovedstaden. Projektet blev gennemført fra september 2015 til og med august 2018.

Konkret indeholdt projektet fem delprojekter der blev koordineret med hjælp fra den strategiske platform, der blev styret af Region Skåne og Region Hovedstaden.

- Grænseregionalt netværk og forskerprogram
- International tiltrækningskraft
- Regional leverandørbase
- Grænsehindringer
- At byde internationale talenter velkommen

Projektet fik bevilget 9,5 millioner euro af det Europæiske Regionale Udviklingsfondsprogram Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak. Totalt omsatte projektet for 19 millioner euro inkl. samtlige partners medfinansiering. Det er det hidtil største projekt der er bevilget inden for rammerne af Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak.

GREATER CoPENHAGEN

